

# شرایط و موانع استجاب دعا

دعا همچون بسیاری از اعمال و عبادات دارای شرایط و موانعی است و در صورتی به هدف استجاب می‌رسد که شرایط استجاب آن مهیا و یا موانعی در راه استجاب آن وجود نداشته باشد. برخی از مهمترین شرایط و موانعی که برای استجاب دعا در آیات و روایات آمده عبارتند از:

## دعا در همه حال

یکی از شرایط استجاب دعا این است که انسان در همه احوال، اعم از حالت آسایش و رفاه و یا سختی و مشقت، دست به دعا بردارد و به درگاه خداوند راز و نیاز کند.

در سوره یونس آمده است: چون انسان به گرفتاری و محنتی رسد، ما را در حال خفتن یا نشسته و ایستاده بخواند و چون گرفتاری اش را برطرف کنیم گویی اصلاً ما را برای گرفتاری که به او رسیده بود نخوانده است. این چنین برای اسرافکاران اعمالشان زینت داده شده است که زشتی عمل خود را درک نمی‌کنند.

در روایات پیشوایان بزرگوار اسلام نیز به مومنان سفارش کرده‌اند که در همه حال به درگاه خدا روی آورند و دست به دعا بردارند. از جمله در روایتی از امام صادق (ع) فرمودند: کسی که بخواند دعایش در حال سختی به اجابت رسد، باید در حال آسایش بسیار دعا کند.

## ترک گناه

یکی دیگر از شرایط استجاب دعا ترک گناه است و به تعبیر دیگر، یکی از موانع استجاب دعا، گناه و معصیت است. گناه باعث می‌شود دعای فرد بالا نرود و محبوس بماند. امام باقر (ع) در این باره می‌فرمایند:

**همانا بنده‌ای از خدا حاجتی می‌خواهد و خدا در نظر دارد دیر یا زود آن را برآورده سازد، لیکن آن بنده گناهی مرتکب می‌شود، پس خداوند متعال به فرشته می‌گوید حاجتش را برآورده مکن و او را از آن محروم ساز چون خود را در معرض خشم من قرار داده و سزاوار محرومیت من گردیده است.**

به همین دلیل یکی از دعا‌هایی که اهل بیت (ع) توصیه کرده‌اند، بخشش گناهانی است که مانع استجاب دعا می‌شود.

امیرالمومنین (ع) در دعای کمیل می‌فرمایند: خدایا گناهان مرا که دعا را محبوس می‌سازد بپامرز.

## دعا از صمیم قلب

از دیگر شرایط استجاب دعا آن است که انسان با جدیت چیزی را از خداوند بخواهد، به تعبیری ساده تر دل و زبان او در آنچه می‌خواهد هماهنگ باشد نه اینکه صرفاً لقلقه زبان و اجرای برنامه دعا باشد.

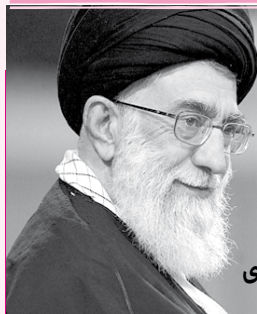
امام صادق (ع) در روایتی می‌فرمایند: هر گاه دعا کردی، با دلت روی آور و آنگاه گمان داشته باش که حاجت پشت در است و در روایتی دیگر می‌فرمایند: خداوند متعال دعایی را که از دل غافل و بی‌خبر برخیزد مستجاب نمی‌کند و چون دعا می‌کنی، با دل به آن روی آور و سپس به اجابت آن مطمئن باش. از این رو در آیات و روایات متعددی به تضرع و انابه و گریه در دعا سفارش شده است و اگر حاجتی با این حالت درخواست شود خداوند آن دعا را زودتر مستجاب می‌کند، زیرا کسی که با گریه و رقت قلب از خداوند چیزی بخواهد واقعاً و با تمام وجود در پی به دست آوردن حاجت خود باشد، خداوند نیز در خواست این فرد را بی‌پاسخ نخواهد گذاشت.

## روزی حلال

از دیگر شرایط عمده و مهم استجاب دعا، کسب و روزی حلال است و خداوند دعای فردی را که کسب او حرام باشد و یا خوراک و مال او از حرام به دست آید، مستجاب نمی‌کند.

امام صادق (ع) می‌فرمایند: اگر یکی از شما خواست دعایش قبول شود، خود را پاکیزه و حلال و از بدهی به مردم خود را آزاد کند، همانا خداوند دعای بنده‌ای را که در شکمش حرام باشد و یا پیش او حقی از مردم باشد قبول نمی‌کند.

در روایت دیگری آمده است: کسی که یک لقمه حرام بخورد، چهل شب نمازش قبول نمی‌شود و چهل روز دعایش مستجاب نمی‌شود و هر گواشتی که از حرام می‌روید، آتش جهنم به آن سزاوار تر است و همانا مستحق اجابت دعا نیست.



پاسخ به  
مسائل شرعی  
از مقام معظم رهبری

## پرسش‌های زیاده‌روی احکام ربا

سؤال: ۱- اگر نظام بانکی ربوی باشد قرض دادن به بانک از طریق سرمایه گذاری و یا قرض گرفتن از آن چه حکمی دارد؟

پاسخ: سپرده گذاری در بانک به عنوان قرض الحسنه و یا قرض گرفتن از آن به صورت قرض الحسنه اشکالی ندارد ولی قرض ربوی به طور مطلق از نظر حکم تکلیفی حرام است هر چند اصل قرض از نظر حکم وضعی صحیح می‌باشد.

## دعا توأم با حرکت و تلاش

شرط دیگر استجاب دعا این است که انسان در پی دعا به دنبال تحقق آن کار نیز حرکت کند و اسباب و لوازمی را که خداوند برای آن کار قرار داده محقق سازد و اما اگر تنها دعا کند و از خود حرکت و تلاش نشان ندهد خداوند دعای او را مستجاب نمی‌کند.

## عدم وجود مصلحت در اجابت دعا

یکی دیگر از دلایل عدم استجاب دعا از سوی خداوند این است که مصلحت دعا کننده یا دیگران در استجاب دعا نیست. زیرا انسان از تمام مصالح و مفاسد امور اطلاع ندارد، چیزی را برای خود خیر می‌داند و از خداوند آن را درخواست می‌کند در حالیکه در واقع آن چیز برایش شر است و چیز دیگری را برای خود شر می‌داند و از خداوند زوال و نابودی آن را درخواست می‌کند در حالیکه آن چیز برای او خیر است. قرآن کریم در این باره می‌فرماید: چه بسا شما چیزی را خوش ندارید در صورتی که آن چیز برای شما خوب است و چه بسا چیزی را دوست دارید در حالیکه آن چیز برای شما شر و بدی است و خدایم داند و شما نمی‌دانید. نمونه آشکار این موضوع سرگذشت ثعلبه بن حاطب است که نزد پیامبر اسلام (ص) آمد و با اصرار زیاد از آن حضرت تقاضا کرد که برای وی دعا کند تا اثر و تمند شود و با آن حضرت عهد کرد که در صورت ثروتمند شدن حقوق آن را ادا کند ولی پس از دعای آن حضرت و ثروتمند شدن، او نه تنها به عهد خود با پیامبر وفا نکرد بلکه دست به انکار واجبات دین نیز زد!